

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Epistolarvm Innocentii III. Romani Pontificis Libri Vndecim

Innozenz <III., Papst>

Parisiis, 1682

Bitvricen. Archiepiscopo, Abbati S. Eparchij, & Decano Petragoricen.

urn:nbn:de:hbz:466:1-20006

PRIORI ET CONVENTUI
Burgulien.

Epist. 212.
Quod Abbas ipsorum & canonicorum bona obligare non possit.

Quanto per professionem monastici ordinis divinis estis obsequiis fortius obligati, tanto ea sollicitius volumus removere quæ normam religionis & profectus spiritualis in vobis suscitatis dissonantibus poterant facilius impedire. Ideoque volentes quieti vestræ & indemnitati monasterij vestri benignitate apostolica providere, præsentium vobis auctoritate concedimus ut Abbas qui pro tempore fuerit, sine majoris & sanioris partis assensu vestrum, nisi manifesta & rationabilis causa emerferit, per quam sine manifesto & gravi monasterij detrimento id evitare non possit, domum vestram gravibus non possit debitis aggravare. Quod si forte tentaverit, ad solvendum ea quæ contra formam nostræ concessionis acceperit, personas seu monasterium vestrum nullatenus eis volumus obligari quibus ante contractum debitum hæc forma nostræ concessionis innotuit. Nulli ergo &c. Datum Romæ &c. III. Kal. Iunii.

BRACHAREN. ARCHIEPISC.
& Abbati de Burio.

Epist. 213.
Ut causam Ecclesie S. Christine de Longos & Hospitalium ratione decimarum audiant.

Ex questione dilecti filij P. Prælati Ecclesie sanctæ Christinæ de Longos nobis innotuit quod cum Menendus Miles quasdam possessiones suas infra parochiam ejusdem Ecclesie, in quibus prædecessor ipsius P. vineas plantaverat & domos construxerat in expensis Ecclesie supradictæ, cum aliis possessionibus suis domui Hospitalis cum ipsius prædecessoris assensu in Ecclesie maximum præjudicium contulisset, hac tamen conditione retenta, ut domos Hospitalis prænominatæ Ecclesie de omnibus possessionibus prælibatis deberet persolvere decimas annuatim, Hospitalarij, quamvis decimas ipsas Ecclesie diu persolverint sine lite, nunc eas eidem auferunt violenter, fulti potentia laicali. Quia igitur omnibus ad nos clamantibus tenemur justitiam exhibere; discretioni vestræ per apostolica scripta mandamus, quatenus evocatis quos propter hoc noveritis evocandos, causam inter eos audiat & appellatione remota mediante justitia terminetis. Nullis literis veritati & justitiæ &c. Quod si ambo &c.

tu frater Archiepiscopo &c. Datum.

BITVRICEN. ARCHIEPISCOPO,
Abbati S. Eparchij, & Decano
Petragorican.

Accedentes ad præsentiam nostram, circa promotionis nostræ primordia, W. Presbyter & R. Diaconus, nuntij Engolismen. Capituli, proposuere firmiter coram nobis quod venerabilis frater Engolismen. Episcopus, cum Ecclesiam ipsam per auctoritatem mandati apostolici ordinasset, gravatam illam attendens sterilitate temporis & longarumurbatione guerrarum, ipsam sufficienter ordinatam fuisse publicè recognovit, & super hoc promisit testimoniales literas se daturum, & quod eis literas apostolicas, quarum occasione processerat, resignaret. Innotuit etiam nobis per literas bonæ mem. Clementis PP. prædecessoris nostri, quas in medium prodixerunt, quod tempore dilecti filij Iord. tr. sanctæ Prudentianæ Presbyteri Cardinalis, cum ibi fungens legationis officio quosdam ad præbendam ipsius Ecclesie nominasset, idem Episcopus suo testimonio demonstravit Ecclesiam in facto illo multipliciter prægravari, cum esset de personis idoneis sufficienter ornata. à quo tempore non est Canoniconum numerus imminutus, sed auctus. Per literas in super venerabilis fratris nostri Burdegalen. Archiepiscopi ostendebat quod anno præterito, cum dilectus filius Gregorius S. Angeli Diac. Cardinalis, tunc apost. sedis Legatus, de partibus Hispaniæ remearet, hoc idem ei fuit testificatus Episcopus, & ex tunc non fuerat Canoniconum numerus imminutus. Verum cum Episcopus post promissionem factam utraque literas denegaret, à Capitulo requisitus, Canonici contra eum suspicionis materiam conceperunt, præsertim cum ad eorum, sicut dicebant, audientiam pervenisset ipsum cum Archidiacono de ordinanda Ecclesia literas alias à sede apostolica impetrasse. super quo ab eis sæpe commonitus, exprimere noluit veritatem. Vnde cum propter hoc ad sedem apostolicam appellassent, statum Ecclesie protectioni apostolicæ supponentes, appellatione facta sæpius innovata, ad prosequendam eam dicebant se præfati nuntij ab eisdem Canonice ad sedem ap. destinatos. Cumque super gravaminibus prædictis & aliis, si quæ idem Episcopus

Epist. 214.
Ut causam inter Episcopum & Capitulum Engolismen. super numero Canoniconum, audiant.
*f. similiter.

post appellationem & iter arreptum intulerat, postularent sibi à benignitate sedis apostolicæ remedium adhiberi, dilecti filij Cantor, Magister Hel. Bran. & Petrus Rossinol. Canonici ejusdem Ecclesiæ, necnon & ex alia parte dilectus filius I. Morelli procurator ejusdem Episcopi advenere: quibus primò dilectos filios I. tt. sanctæ Prudentiæ & S. tt. sanctæ Praxedis Presbyteros & G. sanctæ Mariæ in Aquiro & postmodum P. sanctæ Mariæ in via lata Diaconos Cardinales concessimus auditores: in quorum præsentia fuit præmissis ex parte Canonicorum adjectum, quòd Dominica ultima ante Natale Domini, cum in domo de Corona pro consecratione vener. fratris nostri Petragorici. Episcopi dictus Archiepiscopus cum Xanctonen. & dicto Engolismen. Episcopis convenisset, ex parte Capituli sub eorum testimonio fuit iterum solenniter appellatum, & denunciatum, ante omnem citationem, quòd nuncios suos jam ad curiam destinassent, ideòque cum hoc audiens Episcopus tacuisset, ipsum admisisse appellationem factam meritò crediderunt. Addebant insuper quòd tam ex parte sua quàm Ar. de Mairinac sub persona Archidiaconi postmodum primò mandaverat per literas ad certas causas Capitulum convocari, ut videlicet literas Domini Papæ continentis auctoritatem quam habebant de Ecclesia ordinanda, ostenderent, & tractarent de pace Ecclesiæ & Cantoris. Die autem statuta, post completorium, claustrum intrarunt, & fecerunt literas, in quibus pendebat sericum, recitari, quas dicebant se à sede apostolica recepisse: quarum copiam postulantes Canonici, habere nullatenus potuerunt; licet personam legentis suspectam esse assererent, & nescirent an in bulla vel scriptura vel alio quolibet vitium continerent. Proposuerunt præterea coram ipsis quòd de primis literis, ordinatione facta per eas, mentionem aliquam non habebant, cum ex hoc, etsi valerent aliàs, viribus carere deberent: quia in obtentu earum fuerat sedes apostolica circumventa, & etiam intervenerat fraus tacendi. Sed super hoc & aliis exceptionibus quas Canonici prætendebant, fuit eis audientia penitus denegata. Vnde cum propter gravamen istud iterum appellassent, & nulla ordinatione seu nominatione sciente Capitulo facta, præ-

dicti Cantor & P. Rossinol. euntem ad domum suam Episcopum sequerentur, ab eo petierunt licentiam ad curiam veniendi, quia timebant eum velle contra Ecclesiam malignari, & in mane, audita Missa in majori Ecclesia, iter veniendi ad sedem apostolicam incepterunt. Per hæc quidem & alia multa, quæ coram prædictis Cardinalibus firmiter proponebant, si quid factum erat postea contra ipsos, vel etiam antè, occultè ac sine conscientia sua, postulabant penitus vacuari; proponentes ipsa de jure ullatenus non valere; attendentes quoque quòd quandiu ibi fuerant, communicaverat eis Episcopus, nec tunc venerat ad eorum notitiam quòd aliquam in eos sententiam promulgasset. E contra verò præfatus procurator Episcopi proponebat quòd idem Episcopus videns tempore suo, propter defectum Canonicorum, servitium Ecclesiæ deperire, Capitulum sæpe monuerat ut cum eo de ordinanda Ecclesia convenirent. Sed Canonici lucrum proprium attendentes, & præcipuè Cantor, qui recipiebat de bonis Ecclesiæ in maxima quantitate, bonæ voluntati Episcopi resistebant. Quod cum ad felicis memoriæ Celestini Papæ predecessoris nostri notitiam pervenisset, defolationi Ecclesiæ paternis voluit affectibus providere, & tam eidem Episcopo quàm Archidiacono dedit firmiter in mandatis ut Ecclesiam tam in Canonicis quàm aliis ordinarent. Ipsi autem mandato suscepto fecerunt Capitulum evocari; & licet scriptum apostolicum coram omnibus legi fecissent, ad faciendam ordinationem Capitulum ipsum diligentius præmonendo, noluit tamen ullatenus consentire. Vnde cum in defectu Canonicorum vellent mandatum apostolicum adimplere, tam Cantor quàm alij eis devotissimè supplicarunt ut quinque cum pace Ecclesiæ ordinarent: quorum supplicationibus pro vitando scandalo annuerunt; sed & duos ad eorum instantiam admiserunt, venerabilem videlicet fratrem nostrum Patriarcham Antiochenum, & nepotem ejus ab eodem Patriarcha vocatum, ut majorem possent institutorum numerum prædicare. Sed ipsi hoc in fraudem factum esse postmodum cognoscentes, dixerunt quòd non reputabant sufficienter ordinatam Ecclesiam,

immo electionem & nominationem, quam fecerant, apostolici auctoritate mandati tempore congruo effectui manciparent. Ceterum processu temporis literarum aliarum auctoritas supervenit, ex quibus plenam facultatem habebant Ecclesiam ordinandi: quarum auctoritate vocati Canonici, & diligenter admoniti ut ordinandi consentirent, assensum præbere nullatenus voluerunt. Vnde ipsi cum magistro scholarum & supradicto I. Morelli, cum Villielmo Arnaldi, & magistro V. Testaldi, & quibusdam aliis Canonis, quorum assensum habebant, ordinationem Ecclesie de personis idoneis & honestis, qui in prima ordinatione electi fuerant, secundum facultates Ecclesie, auctoritate apostolica complere; ita quod ordinati fuere de canonica per eisdem Episcopi anulum investiti, & contradictores excommunicatione notati. Sed instituti statim se & canonicas suas & alia beneficia sub protectione sedis apostolicæ posuere, contra omnem hominem qui eos velle impetere appellantes. Hæc autem institutio extra matricem Ecclesiam fuit facta, cum eadem esset ob delictum Comitis interdicta. Postmodum verò Ecclesia absoluta, Episcopus in vigilia Circumcisionis Capitulum convocavit, & ei cum Archidiacono ordinationem factam & excommunicationem laram in contradictores denunciare curavit, & literas prædecessoris nostri, auctoritatem quam de Ecclesia ordinanda susceperant continentes, fecit ostendi, & publicè recitari. Sed & sequenti die, videlicet Circumcisionis festo, post celebrationem Missæ majoris, institutis præsentibus & procuratoribus absentium, stalla in choro & loca in Capitulo, præsentibus Clero & populo, qui ad festum convenerant, assignarunt, & in corporalem præbendæ possessionem miserunt. quare ipsos institutos asserit possidere. Verum quia Canonici excommunicati in Ecclesia celebrabant, institutis accessum ad majus altare, libros, & alia ornamenta Ecclesie prohibentes, in eos fuit excommunicationis iterum lata sententia, & Ecclesia supposita interdicto. Sed ipsi nihilominus ibi divina celebrare præsumunt. Cum verò pars Canonicorum assertionem suam per instrumenta & testes velle in continenti probare, & testes ejus essent salvis exceptionibus

& jure partis adversæ recepti, & ideo peterent publicatis dictis testium negotium diffiniri, procurator Episcopi proponebat se in terra sua quædam capitula probaturum, videlicet quod tempore ordinationis ordinari Ecclesia indigebat, & quod Canonici ab Episcopo sæpe commoniti, ad ordinandum secum Ecclesiam convenire noluerant, quod Episcopus & Archidiaconus auctoritate apud ordinaverant Ecclesiam de personis quæ Ecclesie debeant deservire & de aliis idoneis & honestis, & quod illi qui fuerunt modo ultimo instituti, electi fuerant cum quinque primitus ordinatis, & quod tam novis quam antiquis residentibus secundum consuetum cursum Ecclesie suppetunt facultates, & quod omnes qui modò sunt ibi Canonici residentes, consuetum numerum non excedunt, & quod factò suo plures de majoribus Ecclesie consensere, quod & primum & secundum rescriptum fuerit Canonis recitatum, & quod contradictores post excommunicationem divina præsumperunt officia celebrare. Vnde (sicut dicebat) sine ipsorum cognitione, absque præjudicio partis suæ, causa illa non poterat terminari. Nos igitur eandem vobis de fratrum nostrorum consilio committentes, discretioni vestræ per apostolica scripta mandamus quatenus inquiratis utrinque super præmissis omnibus diligentius veritatem, tam ex attestationibus quas vobis sub Bulla nostra transmittimus, quam ex aliis quæ duxerint proponenda. Et si legitimis probationibus vobis constiterit post appellationem rationabiliter interpositam prænominatos Episcopum & Archidiaconum processisse, quod ab eis factum esse dignoscitur appell. cessante decernatis irritum & inane; & nisi vobis constiterit rescriptum apostolicum fuisse subreptum, & præfatos Episcopum & Archidiaconum contra formam ipsius mandati præter juris ordinem processisse, dummodo suppetant Ecclesie facultates, & instituta personæ sint utiles & idoneæ, nec excedant numerum consuetum, ordinationem ipsam omni contradictione & appellatione cessante auctoritate apostolica confirmetis: & si qui se duxerint opponendos, per censuram ecclesiasticam compefcatis, eos qui post excommunicationem divina dicuntur officia celebrasse, cum vobis constiterit, nisi legiti-

nia præcesserit appellatio, poena canonica percellentes; satagentes ut via regia procedatis; ita quòd in iudicio vestro nulla sit personarum acceptio, sed juxta mandatum divinum justè quòd justum est iudicetis; ne fortè propter defectum iustitiæ partes cogantur ulterius laborare. Ad hæc, volumus & mandamus ut tam indulgentiæ quàm mandati rescripta faciatis vobis in iudicio resignari, ne occasione illorum Ecclesia ulterius prægravetur. Testes autem cogantur. Nullis literis &c. si quæ apparuerint præter assensum partium &c. Quòd si omnes &c. duo vestrum &c. Datum Romæ &c. IV. Kalend. Iunij &c.

EGID. CANONICO VASTINEN.

*Epist. 215.
De causa ipsius
contra Hugon.
& pro ipso iudicatur.*

CVM super præbenda Vastinen. Ecclesie inter te ex una parte & Hugonem Capusum procuratorem & Canonicum Ecclesie Vastinen. ex altera quæstio verteretur, & propter hoc ad sedem accessisset apostolicam, in præsentia venerabilis fratris nostri Octaviani Ostien. Episcopi, quem vobis dedimus auditorem, pro te fuit taliter allegatum, quòd à bonæ memoriæ Celestino Papa prædecessore nostro pro tua receptione in Ecclesia Vastinen. rogatorias primùm literas, secundò præceptorias & executorias impetrasti. Sed Canonici Ecclesie, ut evadere possent apostolicam iussionem, ad Rom. Ecclesiam nuncios destinarunt: qui de mandato præmissio tacita veritate, ut à tua de cetero essent impetitione liberi, & infra terminum neminem recipere cogentur, indulgentiam impetrarunt. Tu verò denuo ad eodem literas impetrasti, ut elapso spatio indulgentiæ, præbendam tibi conferrent, interim stallum in choro & locum in Capitulo sublato appellationis obstaculo assignantes; & super hoc ipso dilecti filij * de Domo Dei & de Oliveto Abbates & Prior Exoldunen executores fuerunt à sede apostolica deputati. Cùmque literas prædecessoris nostri & executorum, qui eis certum diem præfixerant ut mandatum apostolicum adimplerent, Priori & Canonicis præsentasses, sicut in executorum literis continetur, nec mandatum prædecessoris nostri exequi nec literas recipere voluere, appellationis obstaculum prætendentes. Ipsi verò executores juxta tenorem rescripti te investientes de præbenda, stallum in choro

** Foris, de Curia
Dei, qua est Ab-
batia Ordinis
Cisterc. in dioc.
Aurelianensi,
mater Oliveti.*

tibi & locum in Capitulo assignarunt; Canonicis comminantes quòd nisi præfixo eis tempore mandatum apostolicum adimplerent, eorum ex tunc contumaciam debita severitate punirent. Ceterùm cùm nec sic possent à sua pertinacia revocari, elapso tempore constituto excommunicationis in eos sententiam promulgarunt, quam & investituram tibi factam petebas humiliter confirmari. Verùm ex adverso fuit ab Ecclesie procuratore responsum, quòd quãdo tu præceptorias obtinisti literas pro præbenda, Her. & A. de Curia Clerici, ut & ipsi Canonici fierent, literas detulerunt. Videntes ergo Canonici quòd super trium Clericorum receptione plurimùm Ecclesia gravaretur, quòd dictum A. Clericum in fratrem reciperent, eidem prædecessori nostro per P. Belin. Canonicum & nuncium Ecclesie intimarunt, & per indulgentiam, de qua præmissum est, ab impetitione tua & dicti Her. expressis vestris nominibus fuere penitus absoluti. Postea verò tu executorias, ut dictum est, literas asportasti, quas procurator Ecclesie dicebat falsa suggestione obtentas. Priori etiam memoratæ Ecclesie de Vasten. alias præsentasti, contra quas appellans, cùm auctoritate obtentæ indulgentiæ ab impetitione tua sciret suam Ecclesiam liberatam, octavas Paschæ appellationi suæ terminum assignavit. Eisdem etiam literas absente Priore quibusdam de Canonicis præsentasti, quas, cùm eorum non interesset, recipere noluerunt. Post paucos verò dies eorundem executorum literas in absentia Prioris Capitulo præsentasti. Consequenter verò iidem executores ad Ecclesiam venientes, domum Prioris intrarunt, & quòd executores ad hoc dati essent, & ordine debito vellet in facto procedere, coram paucis Canonicis edixerunt. Quibus Prior & indulgentiæ beneficium retulit, & quòd à parte ipsorum erat ad sedem apostolicam appellatum, ipsamque appellationem eis præsentibus innovavit. Alter etiam executorum, videlicet Abbas de Oliveto, prædecessoris nostri obitum quibusdam de Canonicis proponitur nunciasse. Vnde mandatum ad ipsos emissum cum mandatore dicebant penitus expirasse, & post prædicta impedimenta executores contradicentibus omnibus Canonicis processisse. Ad hæc, proponebat ejusdem Eccl. procurator afflictionem ejus